

Misverstanden en beren op de weg van het Europese vrouwenquotum bij beursgenoteerde ondernemingen

Senden, L.;Visser, M.
Friday 20 December 2013, 00:00

Vrees dat verplichting voor raden van commissarissen tot problemen zal leiden, grotendeels gebaseerd op misverstanden

Mirella Visser en Linda Senden

Eerder deze maand bespraken de ministers van Sociale Zaken van de EU de Europese ontwerprichtlijn betreffende het verbeteren van de genderbalans van raden van commissarissen (rvc) van beursgenoteerde ondernemingen. De kern van deze ontwerprichtlijn is dat in 2020 de raden van commissarissen van deze ondernemingen evenwichtig(er) moeten zijn samengesteld dan nu. Dat betekent concreet dat de rvc voor minstens 40% uit mannen en voor minstens 40% uit vrouwen moet bestaan. Ondanks de brede consensus bij lidstaten over de noodzaak van een betere balans, lopen de meningen uiteen over hoe dit moet worden bereikt. Het huidige voorstel werd daarom aangehouden voor verdere onderhandelingen tijdens het Griekse voorzitterschap.

Er is nog een behoorlijke weg te gaan: op dit moment is 17% van de commissarissen van beursgenoteerde bedrijven in de EU vrouw. Bij de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen is dit 18%. De discussie over de richtlijn wordt gekenmerkt door misverstanden en beren op de weg.

Het eerste en grootste misverstand is dat het percentage van 40 een absoluut quotum is dat gehaald moet worden in 2020. Dat is onjuist, want het gaat hier om een procedurele inspanningsverplichting van ondernemingen; ze moeten hun werving- en selectieprocedures voor commissarissen transparanter en professioneler maken zodat deze kunnen bijdragen aan een evenwichtigere samenstelling. Dit ligt geheel in de lijn die het Nederlandse bedrijfsleven zelf onder andere met de introductie van de corporate governance code allang heeft ingezet. Onder druk van de publieke opinie, overheid en aandeelhouders hebben beursgenoteerde bedrijven al werk gemaakt van het professionaliseren van de werving- en selectieprocedures. Bovendien zou, gezien de vele initiatieven en cursussen om vrouwelijke commissarissen te werven en op te leiden in de afgelopen tien jaar, het aanbod zowel kwantitatief als kwalitatief inmiddels ruim voldoende moeten zijn om aan de aankomende vraag te kunnen voldoen. De richtlijn past dus helemaal in de al ingezette ontwikkelingen.

Nieuw is wel dat in geval van gelijke geschiktheid van een mannelijke en vrouwelijke kandidaat voor de vacature van commissaris de voorkeur moet gaan

naar de laatste. Het is op grond van zowel internationale als de Europese verdragen geoorloofd om via zogeheten positieve actie de ondervertegenwoordiging van een groep — in dit geval van vrouwen in raden van commissarissen — aan te pakken. Maar positieve actie kan niet zomaar; de richtlijn verbindt er strikte voorwaarden aan die in lijn zijn met het bestaande EU-recht. Zo mag de positieve actie niet het karakter hebben van een absolute garantie en moet er sprake zijn van gelijke geschiktheid. Ook moeten er uitzonderingen mogelijk zijn, bijvoorbeeld wanneer specifieke omstandigheden de keuze voor de net zo geschikte mannelijke kandidaat rechtvaardigen. Dankzij deze ontsappingsclausule zal het geen automatisme worden vrouwen te benoemen. Hiermee is een tweede groot misverstand — dat mannen geen kans meer hebben om commissaris te worden — uit de weg geruimd. Ook voorkomt dit dat ongeschikte vrouwen alleen vanwege hun vrouw-zijn zullen worden benoemd, een derde misverstand dat regelmatig terugkomt.

Een vierde groot misverstand betreft de sancties: het schrikbeeld dat 'Europa' in 2020 de beursnotering kan doorhalen van Nederlandse bedrijven met minder dan 40% vrouwen in de raad van commissarissen. Ten eerste komt het woord 'sanctie' niet meer voor in de richtlijn maar wordt er gesproken over maatregelen. Verder laat de richtlijn het aan de lidstaten om passende effectieve maatregelen in te voeren. Bovendien moeten deze maatregelen niet gericht zijn op het behalen van de 40%, maar op het transparant maken van de werving- en selectieprocedures.

De maatregelen zullen verschillen per land en het is aan Nederlandse politici om het schrikbeeld van het Noorse model, met waarschuwingen, boetes en doorhaling van de beursnotering, hier al dan niet te implementeren. Dat lijkt zeer onwaarschijnlijk. Het ziet ernaar uit dat de grote beren op de weg meer lijken op teddybeertjes.... En wie kan daar nou bang voor zijn?

Mirella Visser is ondernemer en commissaris, Linda Senden is hoogleraar Europees recht aan het Europa Instituut van de Universiteit Utrecht.

Het is aan Nederlandse politici om het gevreesde Noorse model hier al dan niet te implementeren. Ontwerprichtlijn van de Europese Unie is in lijn met de in Nederland al ingezette ontwikkelingen

